

Seminaariopetusta osana perinnekasviprojektia

Sirkku Pihlman

Turun yliopiston museologiassa on vuodesta 2007 otettu opetukseen mukaan biologinen kulttuuriperintö. Ajatuksena on, että museot ovat olennainen osa verkostoa, joka säilyttää ja kannustaa säilyttämään vanhoja paikallisia kasvikantoja ja niihin liittyvää tietotaitoa ja merkityksiä. Tulevien museotyöntekijöiden on syytä olla tietoisia museon asemasta ja mahdollisuuksista tässä tehtävässä. Ymmärryksen saavuttaa parhaiten kouriintuntuvalla tavalla ja konkreettisissa hankkeissa.

Perinnekasvit museopuutarhoissa

Olemme alusta asti tehneet opetusyhteistyötä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen kanssa, jonka yhtenä tehtävänä on toteuttaa kansallista kasvigeenivaraohjelmaa maa- ja puutarhatalouden lajikkeiden osalta.ⁱ Aloimme valmistella hanketta, joka parantaisi museoiden mahdollisuuksia ja kiinnostusta perinteisten paikallisten kasvikantojen ylläpitoon ja niistä kertomiseen museoympäristössä. Keväällä 2009 saatiin MTT:ssä monimutkaiset hankekuviot ja rahoitus kuntoon, ja kolmivuotinen ”Perinnekasvit museopuutarhoissa – hanke biologisen kulttuuriperinnön esilletuomisesta Varsinais-Suomessa” saattoi alkaa. Hanke kuuluu MTT:n Geenivarojen kestäväen käytön tutkimusohjelmaan, ja rahoitus tulee Varsin Hyvä ry. –Leader-toimintaryhmän kautta.ⁱⁱ

Hanketta vetää **Maarit Heinonen**, jonka kontolla on myös kaikki ikävä hankebyrokratia. Pilotti-kohteina mukana ovat Yläneen kotiseutumuseo ja Museoviraston Kuusiston ja Pukkilan kartanokohdeet Kaarinassa. Nämä sijaitsevat Varsin Hyvä ry:n toiminta-alueella. Museologian tehtävänä on kehittää museokommunikaatiota perinnekasvien viljelystä ja käytöstä. Tätä teemme kurssitöinä. Samalla olemme mukana monenlaisessa perinnekasveihin ja vanhoihin puutarhoihin liittyvissä selvityksissä ja tutkimuksissa, joita hanke versoo.

Lähdejulkaisu: Kuriositeetikabi.net 1 / 2011. Tämä dokumentti on ladattu osoitteesta <http://www.kuriositeetikabi.net>.
Source publication: Kuriositeetikabi.net 1 / 2011. The document was downloaded from <http://www.kuriositeetikabi.net>

Turun museokeskuksen Kuralan kylämäki, joka on edelläkävijämuseo perinnekasvien ylläpitäjänä, ei kuulu Varsin Hyvän hankealueeseen. Kuralan ja hankkeen toimijat etsiytyvät silti parhaansa mukaan yhteistyöhön. Kuralassa opiskelijat ovat tutustuneet museopuutarhan olemukseen. Vuonna 2010 järjestimme Kuralassa kenttäkurssit puutarhan kevät- ja syystöistä. **Leena Haimi** suunnitteli ja ohjasi, opiskelijat tekivät puutarhatöitä ja tutustuivat museopuutarhan maailmaan: kasveihin, niiden ylläpitoon ja dokumentointiin sekä museopuutarhaideologiaan. Tarkoituksena on jatkaa tätä toimintaa heti, kun työvoimatilanne sen sallii. Rahaa ei kurssilla liikuteltu, vaan elettiin vaihdantataloutta.

Museovirasto puolestaan suunnittelee lopettavansa museotoimintansa Pukkilassa ja Kuusistossa. Kuralan Kylämässä ei ole vakituista saati ympärivuotista puutarhuria kehittämässä museopuutarhaa. Perinnepuutarhan asema isojen museoiden museoyksiköissä ei näytä kaksiselältä, eikä kotiseutumuseoiden perinnepenkkienkään jatkuvuus ole selvä. Siinäpä haastetta!

Seminaarin työskentelyä ja satoa

Ajatuksena oli, että opiskelijat tutustuvat teemaseminaarissa vanhoihin lajikkeisiin ja puutarhaviljelyyn, vanhoihin puistoihin ja puutarhoihin, museopuutarhan perustamiseen ja ylläpitoon sekä kommunikaatioon näistä asioista. Seminaaritöiden aiheet saimme tilauksina hankkeemme osapuolilta. Tehtävät koskivat vanhoja omena- ja päärynälajikkeita, kartanoiden puutarhakulttuuria, puutarhaviljelyn kehitystä. Osa aiheista liittyi tiettyyn paikkaan: puutarhat vanhoissa ylänäläisissä valokuvissa, Yläneen Huvituksen puutarha, Huvitus-omena ja sen tarinat. Osa aiheista palveli Pukkilaa: ryytimaan kasvit 1700-luvulla ja Pehr Kalm hyödyn aikakauden puutarhurina.

Seminaari teki syyskuussa museopuutarhaekskursion. MTT:n, Yläneen ja Pukkilan väkeä oli mukana ekskursiolla ja muutoinkin opetuksessa. Puutarha-aiheisiin tutustuttiin maastossa, luennoin, projektin yleisötilaisuudessa, haastatteluin ja omatoimisesti tietoa etsien ja toinen toiselta oppien. Jokaisella ryhmällä oli yhteyshenkilöitä ja -tahoja, joilta saattoi kysyä apua ja neuvoja.

Lähdejulkaisu: Kuriositeetikabi.net 1 / 2011. Tämä dokumentti on ladattu osoitteesta <http://www.kuriositeetikabi.net>.
Source publication: Kuriositeetikabi.net 1 / 2011. The document was downloaded from <http://www.kuriositeetikabi.net>

Aiheisiin perehtyminen vei aikansa; museologian syksy taisi muutenkin olla työläs. Kommunikaatiotehtäviin päästiin aika myöhään. Ne innostivat opiskelijoita panemaan parastaan, kun annettu aihepiiri vihdoinkin alkoi olla hallinnassa. Työt esitettiin tilaajille maaliskuussa. Nämä olivat innoissaan ja totesivat hankkeen saaneen seminaarilta paljon enemmän kuin oli ajateltukaan. Tehdyt työt alkoivat heti elää yliopiston ulkopuolisessa maailmassa.

Pöytyän kunta toteuttaa kesäkuussa Huvitus-näyttelyn hyödyntäen **Annukka Haapalan** ja **Maiju Oikarisen** sekä **Maria Lehtosen** seminaaritöitä. **Jutta Ala-Äijälä** ja **Elli Liippo** toteuttavat draamallisen osuuden kulttuuripääkaupunkivuoden Urban nature –seminaarin Pehr Kalm –työpajassa syyskuussa.ⁱⁱⁱ Huvituksen puutarhan tutkimus käynnistyi, kun **Maria Lehtonen** selvitteli Huvituksen puutarhakirjan muistiinpanot 1800-luvun puolivälistä. Jokioisten kartanonpuisto^{iv} saa uusia esittelytauluja ja esitteitä **Heidi Aallon** ja **Janna Sirénin** käsialalla, ja MTT:n maatiaistietopankki^v hyödyntää **Elina Meriön** ja **Dennis Bäckmanin** tekstejä vanhoista hedelmäpuulajikkeista.

Yläneen kotiseutuyhdistyksen kotisivuilla ja museon toiminnassa tullaan näkemään Annukan ja Maijun ideoima Huvitus-tarinapankki. **Elina Alkion** ja **Emmi Kotilehdon** tekemä työ vanhojen puutarhavalokuvien parissa tuo esiin, miten valokuvien sisältöä voi avata ja paikallista tietoa vanhoista puutarhoista kartuttaa netissä vuorovaikutteisesti. Toteutus sijoittuu aikanaan sekin Yläneen kotiseutuyhdistyksen kotisivuille.^{vi} **Silja Koskimiehen** ja **Elina Kolehmaisén** ideat vanhan kotipuutarhan nettisivuista ja sekä **Irina Ahokosken**, **Tiina Kivistön** ja **Marianne Salosen** hahmottelemat Pukkilan kartanon puutarhan nettisivut saavat ehkä odottaa hiukan pidempään toteutumistaan.

Kirjoittaja on FT, joka hoitaa museologian oppiainetta Turun yliopistossa

- i <http://www.turku2011.fi/urbannature>
- ii <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/puistot>
- iii <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Tietopaketti/Kasvigeenivarat/MaatiaisTietoPankki>
- iv <http://www.museoyle.fi/>
- v <https://portal.mtt.fi/portal/pls/portal/www.mtt.fi/kasvigeenivarat>
- vi https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/tutkimus/hankehaku/Hankkeentiedot?p_kielikoodi=FI&p_hanke_seqno=294676&p_kysely_seqno=44566